

მეცნიერული სწავლების მეთოდები და მეთოდოლოგიები

სოფლის ეკონომიკა — მუდმივი სვლილების სამყარო

გურამ ჯოლია,
სტუ-ს სრული პროფესორი

XXI საუკუნიდან საზოგადოებრივ-ეკონომიკური განვითარების პარადიგმა შეიცვალა — ცოდნის საზოგადოება და ეკონომიკა ჩამოყალიბდა.

ერთი მხრივ, ცოდნის ეკონომიკა, ისევე როგორც მისი წინამორბედი ქსელური, კიდევ უფრო ადრე — ინფორმაციული ეკონომიკა, პოსტინდუსტრიული სისტემის ელემენტებია. მეორე მხრივ, ფორმირებული ცოდნის ეკონომიკა ინფორმაციულ და ქსელურ ეკონომიკასთან შედარებით, სრულიად განსხვავებული ფენომენია.

ცოდნის ეკონომიკას სამი პრინციპული თავისებურება ახასიათებს, კერძოდ, ცოდნა:

1. როგორც პროდუქტი დისკრეტულია (წყვეტილი, ცალკეული ნაწილებისაგან შემდგარი). კონკრეტული ცოდნა ან შექმნილია, ან არა. ცოდნის ნახევრად ან მესამედად შექმნა შეუძლებელია;

2. სხვა საზოგადოებრივი სიკეთის მსგავსად, პრინციპულად იგი ყველასთვის ხელმისაწვდომია;

3. თავისი ბუნებით ინფორმაციული პროდუქტია, რომელიც მოხმარებით (გამოყენებით) არ მცირდება, არ ქრება.

ცოდნის საზოგადოებისა და ეკონომიკის განვითარება ერთიანი პროცესია. საკმაოდ ძნელია ეკონომიკისა და საზოგადოების ერთმანეთისაგან გამიჯვნა, რადგან ეკონომიკა მეტწილად ხარისხობრივი პარამეტრებით ხასიათდება, თუმცა იგი ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მახასიათებლების ერთგვარი სიმბიოზია და ძნელია განსაზღვროთ თუ რომელი სჭარბობს მეორეს.

ცოდნა ცვლის ეკონომიკას, წარმოების ტექნოლოგიას, ადამიანს და თვით სოციუმს. უშუალოდ ცოდნის კვანტიტატური (რაოდენობრივი) პარამეტრებით გაზომვა შეუძლებელია. ამისათვის ირიბი შეფასება გამოიყენება — განვითარებული ქვეყნების მთლიანი ეროვნული პროდუქტის 80%-ს ცოდნა შეადგენს. ეს ნიშნავს, რომ მაღალი ტექნოლოგიებისა და ინფორმაციის სფეროში წარმოებული პროდუქციის წილი წარმოების საერთო მოცულობაში 80%-ია. ცოდნა ფასდება იმ გადაწყვეტილებების საბაზრო ღირებულებებითაც (ტექნოლოგიური, სოციალური, ორგანიზაციული, მმართველობითი), რომელთა

დახმარებით იგი მიიღება. მაგ., თანამედროვე ავტომობილის ღირებულების 60–70% მასში განვითარებული ცოდნაა. განვითარებული ქვეყნების მთლიანი ეროვნული პროდუქტის ნამატის 80–90% ტექნოლოგიებში, მოწყობილობებსა და წარმოების ორგანიზაციაში განვითარებული ახალი ცოდნის შედეგია.

ინტელექტუალური კაპიტალის მაღალი ღირებულების გამო, კაპიტალის კაპიტალიზებულმა ღირებულებამ შეიძლება ათჯერ გადააჭარბოს მის საბალანსო ღირებულებას (გავიხსენოთ ნობელის პრემიის ლაურეატის ჯ. ტობინის კოეფიციენტი). ბაზარი უფრო მეტად იმ კაპიტალს აფასებს, რომელიც არა მატერიალურ ფორმაში, არამედ ცოდნაშია განვითარებული, მაგრამ ეს ხომ ვირტუალური (წარმოსახვითი) მაჩვენებლებია. მთლიანად პოსტინდუსტრიული ეკონომიკისა და კონკრეტულად ცოდნის ეკონომიკის ფუნქციონირებისათვის აუცილებელია ინფორმაციულ-კომუნიკაციური ტექნოლოგიები, ინტეგრაცია, ქსელური ურთიერთზემოქმედება, პარტნიორობა, რომლებიც ხარისხობრივი მაჩვენებლებით იზომება. ხოლო შემოქმედებითი პოტენციალი, როგორც კონკრეტულად ცოდნის ეკონომიკის (რომელსაც, კრეატიულ ეკონომიკასაც უწოდებენ) მახასიათებელი, კვანტიტატური (რაოდენობრივი) პარამეტრებით როგორ ფასდება?

ამ სიტუაციაში სასურველია გავიხსენოთ ა. აინ-შტაინის შეფასება: „ის, რაც შეიძლება გაიზომოს, ყოველთვის არაა მნიშვნელოვანი, ხოლო, რაც მნიშვნელოვანია, ყოველთვის არ შეიძლება გაიზომოს“.

ბოლო დროს აქტიურად განიხილება საკითხი ცოდნის ეკონომიკის რაობის შესახებ, რაც მრავალ პრობლემას წარმოშობს, კერძოდ: ცოდნის კომერციალიზაცია, სახელმწიფოსა და ბაზრის როლი ცოდნის განვითარებაში, ინსტიტუტუციონალური სისტემა, საკუთრების საკითხი, შეფასებითი მაჩვენებლები, მეცნიერული პოტენციალი და სხვ. ჩვენი აზრით, ცოდნა საზოგადოების ეკონომიკური განვითარების მთავარი ბაზისი და რესურსია. და, აი, აქ კვლავ წარმოიშობა ახალი კითხვა: განა ინფორმაცია და ცოდნა არ იყო მამოძრავებელი ძალა ინფორმაციულ და ქსელურ ეკონომიკაში ან ნებისმიერი განვითარებისას?

ვთქვით, რომ ცოდნის ეკონომიკა სრულიად ახალი სამყაროა, სხვა ცნობიერება, ურთიერთქმედების სხვა პრინციპია, დროსთან სხვა მიჯაჭვულობა და კავშირია, რომელიც სასიცოცხლო სივრცეს საგანგებო დინამიზმით უკავშირდება, მაშინ, ყოველივე აღნიშნული, რას ეფუძნება?

ცოდნის საზოგადოება (ეკონომიკა) მუდმივი ცვლილებების სამყაროა. ზოგჯერ მას ქაოსის ეკონომიკას უწოდებენ, რადგან ცვლილებები ისეთი დინამიკურია, რომ მოქმედი სამეურნეო სისტემა სიახლეებთან შეგუებას ვერ ასწრებს, ვერ აღიქვამს, ვერ ერგება, ვერ ითავისებს. იგივე შეიძლება ითქვას ადამიანზეც. მათი უმცირესობა დროს „უსწრებს“, უმეტესობა კი ჩამორჩება, ზოგი – მეტად, ზოგი – ნაკლებად. ახალი პროდუქტის სამსახურის ვადა შეიძლება რამდენიმე თვე იყოს, ხოლო ბაზარზე სულ მალე გამოჩნდეს უფრო სრულყოფილი პროდუქტი, უკეთესი დიზაინით, თანამედროვე მასალებით, გამოყენებაში მოხერხებულობით. მარკეტოლოგები ყოველთვის ფხიზლობენ, მომხმარებლების პოტენციური მოთხოვნების გამოცნობას ცდილობენ, რადგან მოთხოვნა არასდროს ქრება, პირიქით, სულ უფრო იხვეწება და მრავალფეროვნდება.

რა პრინციპს ეფუძნება ცოდნის ეკონომიკა? უპირველესად, დროის მოთხოვნებს. დრო და ისევ დრო, ეს მუდმივცვალებადი, უხილავი, მარადიული და უღმობელი ფენომენი. დრო, როცა ინოვაციები სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მთავარი მამოძრავებელი ძალა იყო, წარსულს ბარდება (თუმცა, ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ეროვნული ინოვაციური სისტემა არ გვჭირდება). არა ინოვაციები, როგორც მოვლენა, არამედ ცოდნა, ადამიანისეული პროგრესის საზოგადოების წინსვლის მამოძრავებელი ძალა, განვითარებისა და კონკურენტუნარიანობის მთავარი წყარო.

და კიდევ ერთი და მთავარი – არა მარტო ის ცოდნა, რომელიც პროდუქტებსა და მომსახურებაშია განივთებული, არამედ ცოდნა, როგორც ასეთი, უფრო მეტად ფუნდამენტური, რომელიც ემსახურება საზოგადოების განვითარების კონცეფციას და მის თეორიულ ბაზისს, ასევე ახალი ტექნოლოგიების შეფასებას, საზოგადოების ორგანიზაციულ სისტემას, ადამიანს და მის კავშირს ბუნებასთან, მისი აღდგენის შესაძლებლობებს, სიცოცხლის მეცნიერებათა დინამიკას და, მისგან გამომდინარე, უფლებების დაცვის პრობლემებს.

ეკონომიკის დაჩქარებული დინამიზმი, ინფორმაციული გაცვლის ინტენსიობის ზრდა, ხელს უწყობს ცოდნის არნახული სისწრაფით გადიდებას (ცოდნა ქმნის ცოდნას). ცოდნა ერთობლივი ეროვნული პროდუქტის, საზოგადოებრივი სიმდიდრის, დაგროვების გამზომ სტანდარტად ყალიბდება და, თითქოს პარადოქსია, მაგრამ ყოველივე ეს იმ დროს ხდება, როცა თვით ცოდნის რაოდენობრივი პარამეტრებით შეფასება შეუძლებელია.

ცოდნისა და ადამიანის განვითარების წინა პლანზე წამოწევა კიდევ ერთხელ ადასტურებს გან-

ვითარების ფაქტორების კარდინალურ ტრანსფორმაციას. შრომას, კაპიტალს და ბუნებრივ რესურსებს ცვლის ინფორმაცია, ცოდნა, ადამიანისეული კაპიტალი. ახლა უკვე განვითარებული ქვეყნების ეკონომიკაში საქონლისა და მომსახურების საბაზრო ღირებულებას ცოდნის რესურსები განსაზღვრავს. ცოდნა განსხვავდება ტრადიციული რესურსებისაგან. მას საზოგადოებრივ სიკეთეს უწოდებენ, იმიტომ, რომ გამოყენებით არ „კვდება“, სივრცისაგან დამოუკიდებლად არსებობს, ერთდროულად სხვადასხვა ადგილზე „იმყოფება“, ყოველდღიურად დიდდება და ფასი იმიტომ ემატება, რომ უხვადაა და არა იმიტომ, რომ მცირდება.

დღეს ფართოდ გამოიყენება ასეთი სიტყვათშეხამება: ეკონომიკის დემატერიალიზაცია. ასეთ პირობებში ეკონომიკური, მათ შორის ინოვაციური განვითარების მეცნიერული ანალიზი შეუძლებელია მხოლოდ ტრადიციულ ეკონომიკურ წანამდღვრებზე (ფინანსები, ურთიერთობის ფორმები, ინოვაციებზე მოთხოვნის სტიმულირება და სხვ.) დაყრდნობით. გასათვალისწინებელია არსებული სოციოკულტურული, ეთნიკური, ფსიქოლოგიური, სულიერი და პოლიტიკური პრობლემები. ისინი მით უფრო სარწმუნოა დღეს, ცოდნის ეკონომიკის პირობებში, რომელშიც ადამიანი ჩართულია მთელი თავისი სულიერი კომპონენტით, შესაძლებლობებით, ინტერესებით, ტალანტით. ცოდნა ადამიანს იწვევს, ააქტიურებს, ერთობისა და საზოგადოების საჭირო და ღირსეულ წევრად გარდაქმნას სთხოვს.

აღნიშნულიდან გამომდინარეობს ცოდნის ეკონომიკის კიდევ ერთი პრინციპული დახასიათება – ცოდნის ეკონომიკაში ადამიანი არ განიხილება ადამიანისეული კაპიტალის თვალთახედვიდან, რომელიც წარმოადგენს ადამიანის კაპიტალიზებულ ღირებულებას მასში „ინვესტირებული“ (დაბანდებული) საშუალებების, მატერიალური კაპიტალის (შენობები, ნაგებობები, მოწყობილობები) ანალოგიურად. ცოდნის ეკონომიკის პირობებში პირველ პლანზე გამოდის ადამიანის აქტიურობა, შემოქმედებითი პოტენციალი, პიროვნება, მისი უსაზღვრო შესაძლებლობები. ამკარად ჩანს ძირეული სხვაობა ადამიანისადმი მიდგომაში: ადამიანისეული კაპიტალის გამოყენება ესაა მისი რესურსებისა და შესაძლებლობების ექსპლუატაცია, ხოლო ადამიანის პოტენციალის რეალიზაცია – ყოველთვის ნამატი, რადგან იგი ინდივიდის სულიერი სამყაროა და, რაც უფრო მეტად აქტიურდება რესურსად მით მეტად გადაიზრდება. შესაბამისად, მთავარია ადამიანის, იმპლიციტური (ფარული, არაცხადი) პოტენციალის მაქსიმალურად გახსნა, რომლის წყაროა პიროვნების სულიერი სრულყოფა. ამგვარად, საუბარია არა უბრალოდ ადამიანის როგორც სანარმოო ძალის ღირებულებით შეფასებაზე, არამედ მის მიერ საზოგადოებაში დაგროვილ სულიერ დოვლათზე.

მეორე მხრივ, ადამიანისეული კაპიტალი როგორც ცალკეული ინდივიდის, ისე მთელი კომპანიისათვის კვლავ მნიშვნელოვანი მახასიათებელი და ადამიანი-

სეული პოტენციალის შემადგენელი ნაწილია.

თანდათან შრომის პროცესის ფუნდამენტური ტრანსფორმაცია (სახეცვლილება) ხდება. ეკონომიკურად განვითარებული ქვეყნების შრომის ბაზარზე ცენტრალურ ადგილს ინტელექტუალური საქმიანობა იკავებს, რომლის მთავარი კომპონენტი შემოქმედებაა. ფორმირდება კრეატიული კლასი ან კრეატიული საზოგადოება და ყოველივე ეს ის ფუძემდებელი პრინციპია, რომელსაც ეყრდნობა ცოდნის ეკონომიკა, რაც მას განასხვავებს პოსტინდუსტრიული ერის სხვა ტიპის – ინფორმაციული და ქსელური ეკონომიკისაგან.

XXI საუკუნის დასაწყისში ახალი კლასის, ადამიანთა ახალი ერთობის, ახალი საზოგადოების, სოციალური კატეგორიის, შემოქმედებითი ელიტის ფორმირების შესახებ მრავალი მეცნიერი (ჯ. გელბრეიტი, ო. ტოფლერი, პ. ფლორიდა, დ. ბელი) წერდა. ისინი მიიჩნევდნენ, რომ ადამიანთა ახალი ელიტა მოწოდებულია გახდეს საზოგადოებისა და ცოდნის ეკონომიკის გაბატონებული კლასი, რომელსაც შესწევს ძალა განსაზღვროს ადამიანთა სოციალური ერთობა, თავის თავში განასახიეროს ცოდნა და ინფორმაცია სწრაფად პროცესების შესახებ და საზოგადოებრივი პროგრესის მექანიზმები მთლიანად. ახალ შემოქმედებითი ელიტას შეუძლია გააკონტროლოს და წარმართოს ის პროცესები, რომლებიც ტექნოლოგიური პროგრესის ლოგიკითაა ნაკარნახევი. ამგვარად, შემოქმედებითი პოტენციალი დღეს სამეურნეო განვითარების მამოძრავებელი ძალა და მისი დეტერმინანტი (განმსაზღვრელი), კონკურენტული უპირატესობის ძირითადი წყარო ხდება. მაგრამ, იმავდროულად, საფრთხილოა, ეს შემოქმედებითი პოტენციალი ძალაუფლების შეძენის წყაროდ არ გადაიქცეს, რაც საზოგადოებაში რთული კოლიზიების (საპირისპირო), სოციალური დაძაბულობისა და განხეთქილების პირობებს შექმნის.

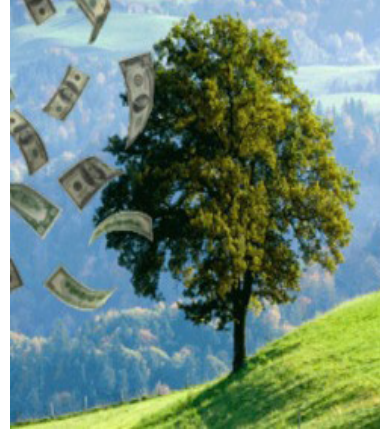
მოცემულ სიტუაციას კარგად გრძნობს თვით კრეატიული კლასის წარმომადგენლებიც და ისინიც არასტანდარტული გადაწყვეტილებების მიღებას ცდილობენ. ამ მიმართებით საინტერესოა ამერიკელი სოციოლოგის პ. ფლორიდას შეხედულება, რომელიც მოცემულ სიტუაციას სხვა რაკურსით განიხილავს: შექმნიან თუ არა შემოქმედებითი ადამიანები ჩაკეტილი ფორმის ელიტურ საზოგადოებას, თვით მათზეა დამოკიდებული. ტალანტი და კრეატიულობა, პრაქტიკულად ხომ ყოველ ადამიანს სხვადასხვა ხარისხით გააჩნია? ამიტომ აუცილებელია გამოვიყენოთ „ტალანტის გლობალური ნაკადები“. თქმულის აზრი სქემატურად ასე გვესმის:

კრეატიული ერთობა $\Rightarrow$ კრეატიული საზოგადოება $\Rightarrow$ ცოდნის საზოგადოება

კიდევ ერთი საკითხი, რომელიც მოცემულ გარემოებას ორგანულად უკავშირდება: ქვეყნის ეკონომიკური წარმატება პირდაპირ კავშირშია ამ ქვეყანაში რთული, კოლექტიური ცოდნის დონესთან.

დიდი ხანია საერთაშორისო თანამეგობრობა მდიდარ და ღარიბ ქვეყნებს შორის არსებული

გლობალური გარღვევის მიზეზებს იკვლევს, თუმცა, სარწმუნო პასუხისთვის, ჯერჯერობით, ვერ მიუგნია. ჰარვარდის უნივერსიტეტისა და მასაჩუსეტსის ტექნოლოგიური ინსტიტუტის (ორივე აშშ) მკვლევრებმა (რ. ჰაუსმანი, ც. ჰიდალგო) შენიშნეს, რომ ქვეყნებს შორის დიდი განსხვავება "ეკონომიკური სირთულის" შედეგია, რომელიც შეიძლება კონკრეტული ქვეყნის ეკონომიკაში არსებული კოლექტიური ცოდნის მიხედვით გაიზომოს.¹

როგორც ცნობილია, სხვადასხვა სახეობის პროდუქტის წარმოება განსხვავებულ ცოდნას საჭიროებს. თ ა ნ ა მ ე დ რ ო ვ ე პროდუქტების უმრავლესობა (განსაკუთრებით მაღალტექნოლოგიური, ნანოტექნოლოგიების შემცველი) მეტ

ცოდნას მოითხოვს, რასაც ერთი ადამიანი შეუძლებელია ფლობდეს. მსოფლიოში არავის, თვით ყველაზე განსწავლულს, არ შეუძლია იცოდეს, მაგალითად, თუ როგორ დამზადდეს კომპიუტერი. მან სხვებისაგან უნდა გაიგოს ბატარეების ტექნოლოგია, თხევადი კრისტალები, მიკროპროცესორის დიზაინი და სხვა მრავალი. ამიტომ მდიდარი ქვეყნის ფირმაში საშუალოდ მეტი ადამიანი მუშაობს, ვიდრე ღარიბ ქვეყანაში.

მეცნიერებმა საზოგადოებას შესთავაზეს ეკონომიკური წარმატების შეფასებისა და ეკონომიკური ზრდის პროგნოზირების ახალი მოდელი, რომელიც კოლექტიური ცოდნის დონესთან დაკავშირებით განსაზღვრავს ქვეყანაში კეთილდღეობის დონეს. ახალი მოდელით შეიძლება ქვეყნის ეკონომიკაში არსებული ცოდნის მთლიანი ღირებულება ეკონომიკური სირთულის ინდექსით გაიზომოს.

მოცემული თვალთახედვიდან გამომდინარე, ქვეყანაში რაც უფრო მაღალია შრომის დანაწილების ხარისხი, მით მეტია მრავალფეროვანი და სპეციალიზებული სამუშაო ადგილი და იმის შესაძლებლობა, რომ შეიქმნას რთული პროდუქცია და დაგროვდეს პროდუქტიული ცოდნა, რაც საბოლოო ჯამში ქვეყანას წარმართავს მდგრადი განვითარებისა და კეთილდღეობისაკენ.

შრომის დანაწილების პროგრესული იდეა დიდ შოტლანდიელ მოაზროვნეს ა. სმიტს ეკუთვნის, რომელიც მას ხალხთა სიმდიდრის წყაროდ მიიჩნევდეს. ამ იდეის თანამედროვე ინტერპრეტაცია გვიჩვენებს, რომ საზოგადოებაში ისეთი ღირებულების ცოდნა დავაგროვოთ, რომელიც ცალკეული ინდივიდისთვის მიუღწევადია. ჩვენ კოლექტიურად უფრო მეტ ცოდნას ვიყენებთ, ვიდრე ცალკეული ინდივიდი.

1 <http://gtmarket.ru/news/state/2011/10/31/3778>

განვითარებულ ქვეყნებში ეკონომიკა გამართულად იმიტომ ფუნქციონირებს, რომ მრავალფეროვანი სამუშაო ადგილებია და ინდივიდების ცოდნა ერთმანეთში იცვლება და ერთმანეთს ემატება. მხედველობაშია მისაღები სინერგიული ეფექტიც.

უნიკალური პროდუქტების (მაგ., დიაგნოსტიკური სამედიცინო მოწყობილობები, საავიაციო ტექნიკა, რეაქტიული ძრავები და სხვ.) მწარმოებელ ქვეყნებს გაცილებით მაღალი კოლექტიური ცოდნის დონე აქვთ, ვიდრე ფართო მოხმარების პროდუქტების (მაგ., ბამბა, სოია) მწარმოებელ ან ნედლეულის ექსპორტიორებს. მაგრამ, რთული პროდუქციის წარმოება სუსტადგანვითარებულ ქვეყნებში არაა მართივი. იგი შეუძლებელია მხოლოდ სწავლებით ან წარმოების ტექნოლოგიის შესახებ ინფორმაციის გავრცელებით (რასაც ექსპლიციტურ ანუ აშკარა, „ცხად“ ცოდნას უწოდებენ) იქნეს მიღწეული. ბევრად პროდუქტიულია იმპლიციტური ანუ „ფარული“ ცოდნა (მაგ., ბიზნესის ორგანიზაცია, საწარმოო პროცესების ოპტიმიზაცია და სხვ.), რომლის დაუფლება გაცილებით რთულია, ზოგჯერ კი შეუძლებელიც. ამ მიზეზის გამო, სახელმწიფოები, როგორც წესი, თავიანთ საწარმოო შესაძლებლობებს თანდათან აფართოებენ და მარტივი პროდუქციის წარმოებიდან უფრო რთულის წარმოებაზე ეტაპობრივად გადადიან.

ამერიკელმა მეცნიერებმა კვლევა 128 ქვეყანაში ჩაატარეს, ყოველ ქვეყანაში წარმოებული სამი ძირითადი სახეობის პროდუქციის ერთობლივი დანახარჯები შეაფასეს ანუ კოლექტიური ცოდნის დონე გაიანგარიშეს და „ეკონომიკური სირ-

თულის ატლასი“ შეადგინეს (The Atlas of Economic Complexity). კვლევის საფუძველზე მათ დაადგინეს მჭიდრო ურთიერთკავშირი ეკონომიკური სირთულის ინდექსსა და ერთ სულ მოსახლეზე შემოსავლებს შორის, ყოველ შემთხვევაში, იმ ქვეყნებისთვის, რომლებსაც ბუნებრივი რესურსების შეზღუდული ექსპორტი აქვს.

კვლევის საფუძველზე მეცნიერებმა ქვეყნების რეიტინგი შეადგინეს, რომელშიც ეკონომიკური სირთულის ინდექსის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აღმოაჩნდა იაპონიას. მოწინავეთა ათეულში შევიდა: გერმანია, შვეიცარია, შვედეთი, ავსტრალია, ფინეთი, სინგაპური, ჩეხეთი, დიდი ბრიტანეთი და სლოვენია. საფრანგეთი აღმოჩნდა მე-11 ადგილზე, სამხრეთ კორეა – მე-12, აშშ – მე-13, იტალია – მე-16, ისრაელი – მე-19, ბელორუსი – 21-ე, პოლონეთი – 25-ე, ესპანეთი – 28-ე, ჩინეთი – 29-ე, კანადა – 41-ე, უკრაინა – 42-ე და ა.შ. სამწუხაროდ, საქართველო ამ კვლევაში ვერ მოხვდა.

კვლევის ავტორებმა ქვეყნების ეკონომიკური ზრდის პერსპექტივებიც გამოთვალეს, რისთვისაც ეკონომიკური სირთულის ინდექსი და მოსახლეობის

შემოსავლების დონე (ერთ სულ მოსახლეზე მშპ-ის მოცულობა) ერთმანეთს შეადარეს და დაადგინეს: თუ ქვეყანას შემოსავლების უფრო დაბალი დონე აქვს, ვიდრე ეკონომიკური სირთულის ინდექსით იყო მოსალოდნელი, ჩამორჩენის დაძლევის მიზნით, უახლოეს მომავალში ამ ქვეყანაში ეკონომიკური ზრდა კანონზომიერია.²

2020 წლისათვის ეკონომიკური ზრდის ყველაზე მაღალი დონე ექნება ჩინეთს. „დანევის“ ათეულში შევიდა: ინდოეთი, ტაილანდი, ბელარუსი, მოლდოვა, ზიმბაბვე, უკრაინა, ბოსნია და ჰერცეგოვინა, პანამა და მექსიკა. აშშ აღმოჩნდა 91-ე ადგილზე, რუსეთი 59-ე ადგილზე, ბოლო ადგილებზე – სუდანი, ანგოლა და მავრიტანია.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. <http://gtmarket.ru/news/state/2011/10/31/3778> (უკანასკნელად გადამოწმებული 07.04.2013)
2. <http://www.infoniac.ru/news/Otchego-zavisit-procvetanie-strany.html> (უკანასკნელად გადამოწმებული 07.04.2013)
3. Bloom N., Griffith R., Van Reenen J. (2010) “Do R&D tax credits work?” *Journal of Public Economics*, 85, p. 1-31.
4. Brookings A. Intellectual Capital: Core asset for the third millennium, 2006. 224 p. Gibbons M., Limoges C., Nowotny H., Schwartzman S., Scott P., Trow M. The New Production of Knowledge: The Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies, London: Sage Publications, 2004.
5. Frankel E.G. “America’s Institutional Dilemma” Vantage Press. New York, 2011.
6. Knowledge Societies, Information Technology for Sustainable Development. The Third Report of the UN Working Group, 2008.
7. Bloom N., Griffith R., Van Reenen J. Do R&D tax credits work? *Journal of “public economics.”* N85. P. 1-31.
8. М.В. Арапов. Индикаторы индустрии знаний: Европа, Соединенные штаты, Россия. // Энергия: экономика, техника, экология. 2009. № 5. С. 23.
9. <http://www.worldbank.org/kam> (უკანასკნელად გადამოწმებული 07.04.2013)
10. http://info.worldbank.org/etools/kam2/KAM_page5.asp (უკანასკნელად გადამოწმებული 07.04.2013)
11. Измерение экономики знаний: теория и практика. М.: ИПРАН РАН, 2008. С. 87.
12. Клейнер Г.Б. Микроэкономика знаний и мифы современной теории // Высшее образование в России. 2008. №9. С. 32.
13. Бард А., Зодерквист Я. Нетократия. Новая

2 <http://www.infoniac.ru/news/Otchego-zavisit-procvetanie-strany.html>

правлящая элита и жизнь после капитализма / Перевод с шведского языка. СПб.: Стокгольмская школа экономики в Санкт-Петербурге, 2004. 252 с.

14. Н. Антюшина. Страны северной Европы: наукоемкий тип развития// http://www.rvca.ru/rus/show_info.php?id=408 - 25.10.2007.

(უკანასკნელად გადამოწმებული 07.04.2013)

15. Клейн. Экспресс-отчет «Экономика знаний»// http://www.nadprof.ru/library/books/kl_express_report_2010. июль, 2010.

რეზიუმე

XXI საუკუნიდან საზოგადოებრივ-ეკონომიკური განვითარების პარადიგმა შეიცვალა და პოსტინდუსტრიული საზოგადოების ახალი ფენომენი, ცოდნის ეკონომიკა ჩამოყალიბდა.

ცოდნა ცვლის ეკონომიკას, წარმოების ტექნოლოგიას, ადამიანს და თვით სოციუმს.

ცოდნის ეკონომიკა ცვლილებების სამყაროა, რომელსაც, ზოგჯერ, ქაოსის ეკონომიკას უწოდებენ, რადგან ცვლილებების მაღალი დინამიურობის გამო, მოქმედი სამეურნეო სისტემა სიბუდეებთან შეგუებას ვერ ასწრებს, ვერ აღიქვამს, ვერ ერგება, ვერ ითავისებს.

ცოდნის ეკონომიკას თავისი პრინციპები აქვს. უპირველესად, დროის მოთხოვნა. დრო და ისევ დრო, ეს მუდმივცვალებადი, მარადიული და ულმობელი ფენომენი. დრო, როცა ინოვაციები განვითარების მთავარი მამოძრავებელი ძალა იყო, წარსულს ბარდება.

დღეს მნიშვნელოვანია ფუნდამენტური ცოდნა, რომელიც ემსახურება საზოგადოების განვითარების კონცეფციას და მის თეორიულ ბაზისს.

ცოდნის ეკონომიკაში ადამიანი განიხილება არა ადამიანისეული კაპიტალის თვალთახედვიდან, არამედ მისი პოტენციალის რეალიზაციიდან, რომელიც ყოველთვის ნამატია, რადგან იგი ინდივიდის სულიერი სამყაროა და რაც უფრო მეტად აქტიურდება, რესურსად მით მეტად გადაიზრდება.

ცოდნის ეკონომიკა კრეატიულ საზოგადოებას ფუძნება.

ქვეყნის ეკონომიკური წარმატება პირდაპირ კავშირშია ამ ქვეყანაში რთული, კოლექტიური ცოდნის დონესთან.

ამერიკელი მეცნიერებმა შეიმუშავეს ქვეყნის ეკონომიკური წარმატების შეფასებისა და ეკონომიკური ზრდის პროგნოზირების ახალი მოდელი, რომელიც განსაზღვრავს ქვეყანაში კეთილდღეობის დონეს კოლექტიური ცოდნის დონესთან დაკავშირებით. ახალი მოდელის მთავარი დეტერმინანტი ეკონომიკური სირთულის ინდექსია.

SUMMARY

G. Jolia

Knowledge Economy – World of Constant Change

From the XXI century, the paradigm of the socio-economic development has changed and new phenomenon of the post-industrial society, knowledge economy, has been formed.

Knowledge changes economies, production technologies, human beings, and the society.

Knowledge economy is the world of changes that is sometimes referred to as the chaos economy because the existing system fails to adapt to, perceive, fit in, and adopt the novelties that emerge as the result of the dynamism that changes offer.

Knowledge economy has its own principles: primarily, the demand on time, time – the ever-changing yet constant, and above all a ruthless phenomenon. Time when innovations were the driving force of development is a thing of the past.

Today, fundamental knowledge is important, knowledge that serves the concept of societal development and its theoretical basis.

In the knowledge economy, human being is considered not as the human labor force, the capital that it once was, but as the realized potential, which grows, since it represents the inner spiritual world of the individual, and the more active it becomes, the greater resource it generates.

Knowledge economy is based on the creative society.

Economic prosperity of a country is directly related to the complex, cumulative level of knowledge in this country.

American scientists have elaborated a new model for evaluating countries' economic prosperity and predicting economic growth, a model that determines the welfare level in country in correlation with cumulative collective knowledge in the country.

The chief determinant of the new model is the economic index of complexity.